

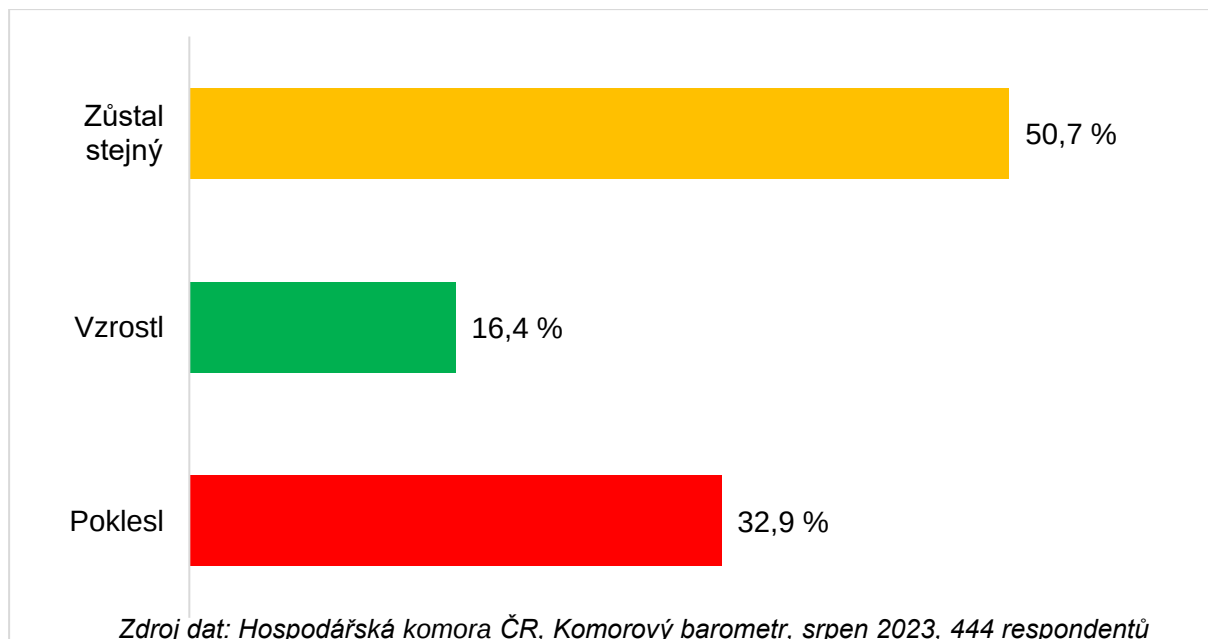
Komorový barometr: investice

Hospodářská komora ČR (dále jen HK ČR) vedla v období od 16. 8. 2023 do 4. 9. 2023 pravidelné šetření s názvem Komorový barometr. Cílem šetření bylo získat od členů HK ČR informace o jejich aktuální ekonomické situaci a očekáváních pro nejbližší období. Celkem na anketu odpovědělo 444 respondentů, mezi kterými jsou zástupci mikro, malých, středních, ale i velkých firem působících v různých odvětvích ekonomiky napříč všemi kraji České republiky.

V [analýze](#) HK ČR věnující se konkurenceschopnosti české ekonomiky byly investice identifikovány jako nutná podmínka pro přesun k výrobě s vyšší přidanou hodnotou, a tím také jako podmínka pro zamezení ekonomické stagnace České republiky. **Sledování vývoje investic firem se z pohledu budoucí prosperity proto stává zvláště důležité.** Komplikovaná situace firem v důsledku pandemie covid-19 a následně umocněná energetickou krizí přitom výrazně ukrojila z objemu finančních prostředků, které mohou firmy na své investice využít.

V jedné z otázek šetření jsme se firem dotazovali, jak se v prvním pololetí roku 2023 změnil rozsah jejich investic v porovnání s pololetím předchozím.

Graf č. 1 Rozsah investic firem v prvním pololetí roku 2023 ve srovnání s pololetím předchozím

Ve více než polovině firem zůstal rozsah investic stejný. **Vzhledem k okolnostem tohoto a minulého roku, které zásadním způsobem komplikovaly fungování řady firem, lze považovat i stabilní rozsah investic za pozitivní vývoj.** Nezanedbatelná, bezmála třetinová část firem ke snížení rozsahu svých investic ale byla nucena přistoupit. K růstu investic docházelo pouze v menšině firem (16,4 %).

V lednovém Komorovém barometru jsme se členských firem dotazovali na jejich očekávání pro první pololetí roku 2023. **Skutečný vývoj investic v prvním pololetí roku 2023 byl ve srovnání s jejich očekáváním mírně pesimističtější.** V lednu růst investic v letošním prvním pololetí očekávalo 21,5 % firem (ve skutečnosti ale růst zaznamenalo o 5,1 p. b. méně firem). Zároveň však v lednu pokles svých investic ve srovnání se skutečností očekávalo o 2,4 p. b. více firem. Ze tří možných odpovědí, mezi kterými firmy vybíraly, došlo k největší změně v četnosti odpovědí u možnosti značící, že rozsah investic firem zůstane stejný. **V lednu stabilitu očekávalo 43,2 % v průzkumu zúčastněných firem (ve skutečnosti byly investice stabilní u 7,5 p. b. více firem).**

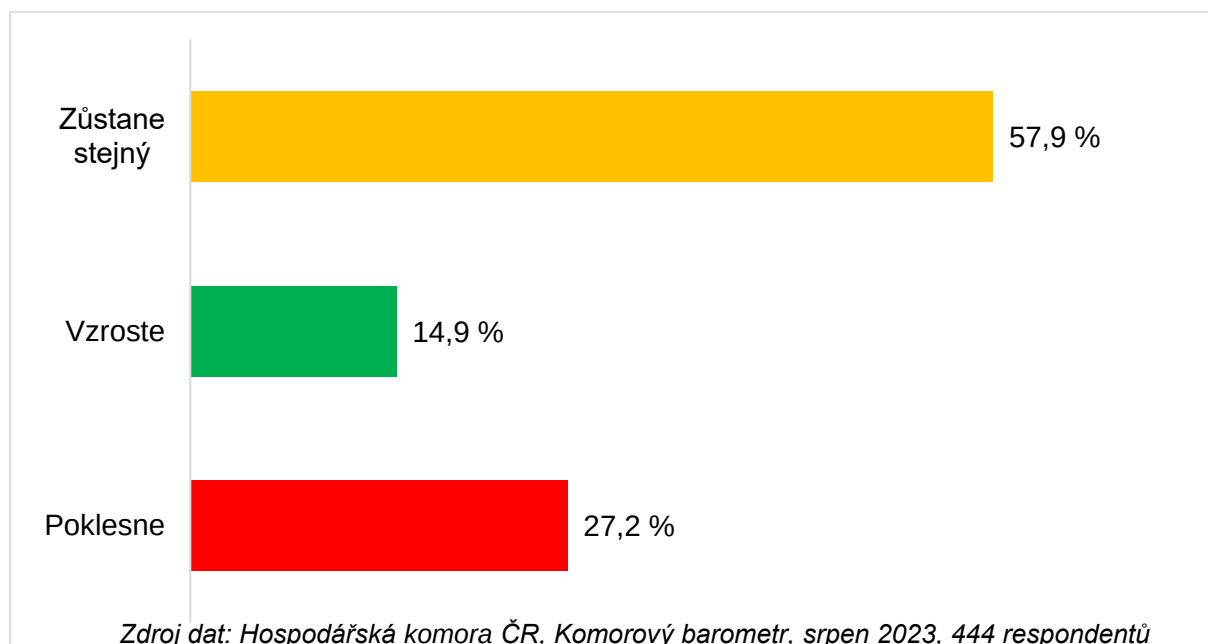
Rozdíl v očekávaném a reálném vývoji lze pravděpodobně přičítat pozvolnějšimu oživení české ekonomiky, než firmy předpokládaly. Na tom se do určité míry mohl podepsat také slabší vývoj v Eurozóně, a především v Německu.

Své investice nejčastěji zvyšovaly střední firmy, z kterých rozsah investic navýšila bezmála pětina. Naopak ke snížení rozsahu investic se více uchýlovaly velké firmy (37,3 % z nich). Jedno z možných vysvětlení těchto výsledků je, že velké firmy, které si již vydobily svou pozici na trhu, si mohou dovolit být více averzní vůči riziku investic v dobách, kdy je náročné jednoznačně odhadnout směřování dalšího vývoje. Na druhé straně pro střední firmy, které jsou ve větší míře vystaveny konkurenci, představují investice důležitý způsob možného dohánění velkých firem a rozšiřování svého podnikání. Proto spíše volí agresivnější a odvážnější investiční strategii a zvyšují své investice i v nejistých dobách s vidinou získání konkurenční výhody. Nejméně investice poklesly u mikro firem (29,5 % z nich). To s největší pravděpodobností souvisí s rozsahem podnikání mikro firem. Do této kategorie totiž spadají také osoby samostatně výdělečně činné, jejichž investice se mohou omezovat pouze na rozsah nutný pro běžný chod firmy bez ambicí pro výraznější expanzi. Prostoru pro omezování investic mají méně. Proto zřejmě také v největší míře uváděly, že rozsah jejich investic zůstal stejný.

V odvětvovém členění investice nejvíce poklesly ve zpracovatelském průmyslu. V tomto odvětví své investice snížilo 41,7 % firem. To může souviset s hlubokým propadem spotřeby domácností v reakci na vysokou inflaci. Pokles maloobchodních tržeb situaci ve zpracovatelském průmyslu, který ve velké míře vyrábí právě zboží pro konečnou spotřebu, značně ovlivnil. Na zpracovatelský průmysl také zvláště významně dopadly vysoké ceny energií spojené s energetickou krizí. Firmám působícím v tomto odvětví pak kvůli současnému poklesu tržeb a nárůstu provozních nákladů, nezbyval dostatek financí na provádění investic. **V podobné situaci se nacházely také osobní služby. K poklesu investic došlo u 31,3 % firem z tohoto odvětví.**

V souvislosti s investicemi jsme rovněž zjišťovali, jaká jsou očekávání firem ohledně rozsahu jejich investic v druhém pololetí roku 2023 ve srovnání s pololetím předchozím.

Graf č. 2 Očekávaný rozsah investic firem v druhém pololetí roku 2023 ve srovnání s pololetím předchozím

Pro druhé pololetí roku 2023 se dále rozšířil okruh firem očekávajících stabilní rozsah svých investic (57,9 %). Poměrně významná část firem (27,2 %) ale očekává pokles investic. K růstu investic by v letošním druhém pololetí mělo dojít pouze u 14,9 % dotazovaných firem. **Ačkoliv je mezi firmami stále poměrně výrazný podíl těch, které očekávají další pokles investic, je třeba vyzdvihnout především to, že nedochází k jeho navyšování a firmy se spíše přesouvají směrem k odpovědi vyjadřující, že rozsah jejich investic zůstane stejný. Z toho lze odvodit, že situace v ekonomice se tedy dále stabilizuje.**

Do očekávání pro druhé pololetí roku 2023 se kromě současného ekonomického vývoje promítá také efekt konsolidačního balíčku. Firmy se již začaly připravovat na oznámené zvýšení daně z příjmů právnických osob nebo seškrtnání dotací. Na to, že konsolidační balíček může vést k omezení investic firem, HK ČR upozorňovala již ve své aktualizované makroekonomické prognóze a v několika vyjádřeních v mediálním prostoru. **Lze předpokládat, že bez efektu konsolidačního balíčku by očekávání firem pro druhé pololetí byla příznivější.**

K nárůstu v rozsahu investic bude nejčastěji docházet mezi středními firmami (23,5 % z nich). Tento výsledek je v souladu s předchozí argumentací ohledně rozdílu v investování středních a velkých firem. **Zastoupení firem, které očekávají snížení**

rozsahu investic v druhém pololetí, je největší mezi malými firmami. Pokles v této kategorii očekává více než třetina firem. Výsledek s vysokou pravděpodobností souvisí s rozsahem podnikání těchto firem a jejich finanční kondicí. Tyto faktory přispívají k tomu, že jsou malé firmy ve svých očekáváních pesimističtější a nuceny dále omezovat své investice.

Z odvětví nejhorší vývoj v rozsahu investic očekává zpracovatelský průmysl, v kterém pokles v druhém pololetí předpokládá bezmála třetina firem. Zpracovatelský průmysl následují osobní služby, v kterých pokles očekává 28,1 % firem.